

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.
Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{1}{2}$ strani 25 K, za $\frac{1}{4}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{32}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Mir.

V zadnjem hipu, preden je imela izbruhniti vojna, je v Belemgradu zmagala stranka miru. Srbi so uvideli, da jih druge vevlasti v slučaju vojne ne bi podpirale, kri bi tekla v potokih, morda bi Srbi dosegli kaj začasnih uspehov, a končno bi brez dvoma zmagala Avstro-Ogrska. Ne ena ne druga država bi od te zmage družega ne imela kakor izgube v denarju in vojaštvu. Zato je prav, da se je stvar končno tako obrnila.

Glava stranke na Srbskem, ki je bila za krvoprelitje, bil je kraljevič Jurij. Ta je moral odložiti pravico do nasledstva. Srbija je nato izjavila, da priznava Bosno in Hercegovino Avstro-Ogrski.

Srbija je podlegla nemški diplomaciji. Zveza naše države z Nemčijo se je zopet utrdila, kar je seveda na škodo Slovanom. Proti tej zvezi so sedaj v mogočni vrsti sklenjene Anglija, Francija, Rusija, ves Balkan in seveda tudi Italija. Radi Nemčije smo v sovraštvu z vsemi drugimi narodi. Zato mora biti naše stremljenje, da v notranji politiki do zmage spravimo slovansko smer, ki bo potem zunanjo politiko tako premenila, da bomo z ostalo Evropo osobito pa s Slovani prijatelji. Razbitje nesrečne trozveze mora biti smoter slovanske politike v Avstriji. Dokler to ne bo doseženo, bo mir le navidezen, kajti med balkanskimi Slovani bo gorelo naprej in vrnili se bodo, ko bodo oni in Rusija močnejši in za vojno bolj pripravljeni. Če bo pa smer naše politike slovanska, je tako nasprotje enkrat za vselej nemogoče.

Politične vesti.

Volitve na Vipavskem. Danes se vrše dopolnilne volitve za deželni zbor kranjski v idrijskem in vipavskem sodnem okraju. Z napredne strani se z ozirom na tačasne razmere ni postavilo nobenega oficijelnega kandidata, pač pa so nekateri odločno naši pristaši v obeh okrajih naprosili g. Jana Grudna, da smejo nanj združiti

glasove, da jim ne bo treba volitve se zdržati. Že to dejstvo samo, da so si odbrali naprednjaki števne kandidata brez najmanjše agitacije, je silno preplašilo klerikalce. Začeli so letati, da je veselje. Ves klerikalni aparat deluje, kakor da se proti njem borita nebo in peklo.

Občinske volitve v Idriji so prinesle popolno zmago napredjakov. V občinski odbor ni izvoljen ne eden klerikalec.

Deželnozborske volitve na Koroškem. Slovenci so dobili 1 mandat na novo. V velikovških kmečkih občinah je izvoljen Elersdorfer. Nemški klerikalci so en mandat izgubili. V vseh okrajih so pri ožjih volitvah glasovali nemški nacionalci in socijalni demokrati skupaj.

„Veleizdajska“ pravda v Zagrebu traja dalje. Zdaj je glavni dokaz veleizdaje, da so obtoženci rabili cirilico. Obtoženci pa so dokazali, da jo je kralj sam rabil v mnogih oklicih na narod, da jo uče po kraljevih šolah itd. Pristaši čiste stranke prava pod vodstvom dr. Franka skušajo demonstrirati proti Srbom, da javno mnenje zoper nje nahujskajo. Dr. Frankovi pristaši so pač najžalostnejši faloti na celem slovanskem jugu.

Dopisi.

Iz Nove vasi pri Žireh. Dne 25. marca smo imeli prvič priliko opazovati „čuke v kroju“, šli so v paradi k spovedi, vojaki puhlih glav. Včasih je bilo greh, nositi rdeče kravate in hoditi v maskah. Danes so pa vzor katoličani rdeče maskirane šeme. O moralni vrednosti žirovskih čukov, ktere je kaplan stavil za zgled, bi se dalo marsikaj povedati. Za danes omenimo samo toliko, da so čuki od spovedi grede kleli in vriskali, in ko so se od obhajila grede v gostilni napili, so se potem po cesti grede grdo pridušali in tako pokazali, kako so izobraženi ti žirovski vzor-katoličani. Ako morajo duhovniki ravno z rdečimi srajcami vero ohraniti, potem ta vera prav slabo stoji. Pisali smo že

o izobraženosti in veri starejših izobraževalcev in kaplanu Perko, ako bo treba, bomo tudi o teh. Največji vzor je seveda tisti, za kojim so prošli teden popraševali orožniki. Koliko ima masla na glavi? Sodrug.

Iz premske okolice. Gotovo še večja, ko dvakratna električna hitrost, je hitrost pri gospodih, kateri delijo seno ubogim kmetom trpinom za državne novčiče. Tudi živina muka po hlevih, gotovo ker tudi občuduje to nenavadno naglost. Torej opozarjamo dotične faktorje, kateri imajo nalogo deliti seno, da bomo junija in julija gonili živino na pašo. Takrat nam ne bo treba sena več.

✓ **Iz Žirov.** Domoljubov dopisnik obsoja Notranjčeve dopise. Vprašamo, ali moremo na dejanja, kakoršna vidimo pri klerikalcih, drugače odgovoriti, kakor tako, da jih nekoliko ožigosamo. Kaplan Perko je uporabil vsa sredstva hujskanja. Vedoč, da zbegane ovčice iščejo zavetja, potresuje jim sol po opustošenem pašniku, da gredo nevede volku v žrelo, taka so temeljna sredstva klerikalcev. Pa se je vstanovilo katol. izobraž. društvo, ki deluje podobno „križarski vojski“. Tik decemberskih volitev je obljubil dr. Žitnik nekemu častniku te pobožne „armade“, ki služi pri c. kr. polku št. 97, da bo posredoval pri oproščenju od vojaščine. Vsi „podčastniki“ pa so informirani, da bo klerikalna vlada tistega, ki ne bo služil aktivno pri „križarjih“, ovirala, ako bo želel kakih koncesij. Tako izobrazujejo, ali tudi vlečejo klerikalci backe za nos. Razvidno je tudi, da mobilizirajo nevedne ljudi ravno za časa volitev. Sokolom očitajo, da nimajo

izobrazbe, — da so pri nas ljudje brez prave izobrazbe, je zasluga duhovščine. Nekateri privrženci se borijo za „vero“ tako, da se ogibljejo cerkve, ker slutijo, da le v cerkvi stanuje Bog. Kaplan pa misli, da nihče ne razume duha njegovih izvajanj. Zato se pere v Domoljubu, da je on duhovnik, ki brani cerkvene zapovedi, a kateremu očitajo, da vlači politiko na prižnico. Gospod kaplan, molite, mašujte, spovedujte, pridigujte o svetem življenju in mi vas ne bomo napadali, ako se pa mešate v posvetne zadeve, ako hujskate, ako skušate bližnjemu škodovati, ako dopisujete v nam sovražni Domoljub, ako prepovedujete vsako prostejše gibanje, vsako bolj svobodno premišljevanje, ako prepovedujete branje našega edinega domačega lista, ako ščuvate ženski spol — tedaj vam ne moremo prizanesti. Mi smo možje, ne otroci, ne damo se voditi od mladega duhovna v črno brezno.

Domače vesti.

Javen shod se bo vršil v nedeljo dne 18. aprila na Rakeku ob 3. uri popoldne pri Domicelju. Govorita dr. Tavčar in dr. Žerjav.

Cvetno nedeljo 4. aprila ob 3. popoldne bo prodajal g. Jos. Lavrenčič travnike in njive, imenovane Bokajnik, Sivšček itd. na Hraškem. Kupci naj pridejo k opekarni. Kupnino bo plačati v 6 letih.

Čebelarški shod v Št. Petru na Notranjskem se vrši v nedeljo 4. t. m. ob pol 4. uri pop. v ondotni

Listek.

O ti nesrečna banja!

(Prost prevod.)

Jutri bo nadzoroval general 17. polk! Ob 8. zjutraj se bo pripeljal v Ljubljano in s kolodvora naravnost v vojašnico. Vsi vojaki ga bodo čakali na dvorišču v paradnih oblekah, v ravnih vrstah.

Zato je pa danes v vojašnici živo kot v mravljišču. Posebno dosti opravka pa ima gospod narednik Vrabec! In da je bila mera polna, mu je voda prinesla ravnokar prvega otroka — prav krepkega dečka — tako, da so mu misli begale od žene do novih paradnih hlač, od otroka do svetlega orla na čaki.

Enoletni prostovoljec Iskra je imel tisti dan službo, bil je dnevni korporal. Njemu se vendarle ni nič mudilo. Ležal je prav leno na slamnici v sobi.

„Dnevni korporal!“ je zaslišal namah siten glas od strani, kjer je bilo stanovanje narednika in srečnega očeta Vrabca. Kakor bi ga bila pičila kača, je skočil Iskra s trdega ležišča, hitro si je popravil torbo za patrone, si dal kapo na glavo in je že stal pred narednikom.

„Kako pa vendar izgledate! Vi ste spali! Ali ne? To ste mi lepi vojaki, prostovoljci, ki spite pri belem dnevu! Le tako dalje! Kaj bo rekel gospod stotnik!

Toda, nekaj sem hotel povedati! Aha! Pojdite v Soudarske ulice k Bilcu — saj veste, kje je to! Naročil sem tam banjo za svojega sina! Z vami naj gre prostak Muha, ta jo bo nesel — pa še nekaj. Plačali boste zazdaj Vi bano! Drugače, saj veste, kako strog je gospod stotnik!“

„Da, gospod narednik!“ je odgovoril Iskra, se obrnil, kakor se vojaku spodobi, ter šel zopet na slamnico leč, premišljujoč, ali mu bo vrnil narednik denar za banjo o sv. Nikolu ali morebiti še pozneje. Zvečer je izvedel Iskra, da banja ni še narejena, da bo jutri zgodaj zjutraj gotova. To je javil gospodu naredniku, ki ga je v vojašnici že pričakoval ter potem prav krepko zaklel, ker — prostovoljci tako slabo službo opravljajo.

„Pa pojdite jutri zjutraj ponjo! Toda ob 1/2 8 ih morate biti nazaj, da vas general ne pogreši!“

Ko se je drugi dan pričel, je bilo v vojašnici že vse živo. Ko je Iskra ostavil vojašnico par minut pred šesto uro, je bilo že vse pregledano. Vojaki so že stali na dvorišču.

Iskri se ni nikakor mudilo. Počasi jo je mahal po cesti, potem pa vstopil v kavarno, da bi se okrepčal z gorko kavo. Ko je tako gledal skozi okno, je premišljeval, kako bi banjo spravil v vojašnico. Včeraj je imel sabo Muho, danes pa je moral Muha ostati zaradi

šoli za Knežak, Košano, Prem, Suhorje, Šmihel, Ndanje selo in Zagorje. Na shodu bosta predavala g. Žnidaršič in g. Likozar. Ker je stvar zelo važna se pričakuje obile udeležbe.

Družba sv. Cirila in Metoda ima v zalogi še precejšno število velikonočnih razglednic. Bližajo se prazniki; vsak zaveden rodoljub naj napiše voščila k praznikom na družbine razglednice. Posnemajmo v tem Čehe, ki rabijo v tacihi slučajih izključno razglednice Šol. Matice! — Vsak trafikant bi moral imeti družbine razglednice.

Umrl je 26. marca v ljubljanski deželni bolnici vrli in napredni mladenič Janez Oblak iz Žirov. Vzrok smrti je bil nesrečni padec z voza, vsled kojega je dobil na glavi težko poškodbo, za katero se od začetka ni dosti brigal. Vsled prisada se je razbolelo in mu pretrgalo mlado in upapolno življenje. Pokojnik je bil blag značaj, prešinjen z napredno idejo, in je v tem smislu tudi deloval. Želimo, da bi imel dosti posnemalcev.

Nov napredek na polju tehnike šivalnih strojev. Kakor se nam poroča prodaja svetovno znana delniška družba za živalne stroje Singer Ko. nekaj časa sem nov šivalni stroj, imenovan „razred 66“, kateri prekaša po delazmožnosti, stanovitnosti, preprosti konstrukciji in preprostem ravnanju vse, kar se je doslej takega izvršilo. Ako pomislimo, da je izdelovanje šivalnih strojev za rodbinsko rabo v zadnjih desetletjih glede na zvišano tvorno zmogljivost neprestano napredovalo, mora zgorajšnja novost zbuditi vsakogar zanimanje, pa

tudi občudovanje. Za nas najbližja prodajalnica Singer Ko. delniška družba za šivalne stroje je v Ljubljani na Sv. Petra cesti št. 4, kjer si vsakdo da pokazati ta „čudež tehnike“ kar se zgodi radi volje in ne da bi se koga sililo, da kaj kupi.

Radi krivične razdelitve krmil vlada na Vipavskem silno razburjenje med kmetiskim ljudstvom. Na Vipavsko je prišlo prav malo krmil, da celo nekatere občine niso prav nič krmil prejele. Kam je šlo 600.000 K za od pomoč bedi ubogega kmeta? Kmetje uvidevajo, kako so jih varali klerikalci.

Narodno gospodarstvo.

Svetloba v hlevu je za prosope živinoreje eden prvih pogojev. Po naših hlevih, osobito v gorah, pa dobimo skoraj povsod tako temo, da je treba včasih še po dnevi luči. Posebno po zimi je vse zataknjeno. Ravno tedaj je pa svetloba najbolj potrebna. Skušnja kaže, da so krave v svetlem hlevu mnogo boljše molže nego v temnem. Svetloba uniči v hlevu tudi razne škodljive glive, zato je ne smemo odvracati. Da bo v hlevu dovolj svetlobe, treba je napraviti seveda primerna okna, katerih pa ne smemo mašiti s slamo ali celo z gnojem, marveč na okno je deti prozorno steklo. Pravimo prozorno, kajti v mnogih naših hlevih se dobe pač steklena okna, toda šipe so tako zamazane od prahu in hlevske sopare, da se skozi okno nič ne vidi. Take šipe se niti ne dajo sprati z navadno vodo. Za tako pranje je le dobra voda,

general v vojašnici. On kot c. in kr. enoletni prostovoljec, ki bo kmalu nosil zlat portepo in dolgo sabljo — pa je vendar ne more nesti sam — ne more se pripraviti za vzvišeni poklic s prenašanjem banje za Vrabčevega prvorojenca!

Rešilna misel se je zaiskrila v Iskrovi glavi, ko je v gledal skozi okno zaprt fijakarski voz. „Natakar, plačati!“ je zavpil, plačal in bil že zunaj. „Ali je voz prazen?“ „Kar vstopite gospod kadet!“ „Dobro, dobro! Zdaj me peljite po mestu na sprehod potem pa k Bilcu v Sodarske ulice.“

V tem času so v kasarni skončali priprave za vsprejem ekselence. Kakor po nitih so stali vojaki. Zadnja povelja so bila dana, vse je čakalo signala trobentača, ki je stal pred vratmi. Na vogalu ceste pa je bil postavljen še drug prostak, kojemu je bilo strogo zaukazano, naj zamahne z roko, ko v gleda gospoda generala.

Prostovoljec Iskra se je nalahno vozil po ljubljanskih cestah. Prav prestrašil se je, ko je pogledal na uro, ki je kazala četrt na osem. „Zdaj pa le hitro k Bilcu in odtod v vojašnico!“

Konja sta potegnili in kmalu sta bila pri Bilcu. Banja je bila gotova! Prostovoljec je segel v žep in plačal kislega obraza „za zdaj“ račun.

Vojak, ki je pazil, kdaj pride gospod general, je

bil gotovo zaljubljen. Zatopljen je bil v globoke misli, drugače bi se ne bil tako prestrašil, ko je pridrdral mimo njega fijakarski voz. Prepozno je bilo, da bi bil dobro pogledal v voz, zdelo se mu je pa, da je zapazil vojaško suknjo v njem. Brez dvoma! V vozu je gospod general in vzdignil je roko,

Trije klici so se slišali in generalska koračnica je zadonela.

Pozor! Desno glej!“ je zavpil poveljnik. „Pozor, bataljon, desno glej! Stoj!“ Vojaki stoje kot sveče. Bobni zaropčejo, zastava se nagiba in godba zasvira cesarsko. Voz se vstavi. Ordonance priskočijo, da odpro vrata. S sablo navzdol obrnjeno pristopi polkovnik — iz voza pa se pririne nova banja in za njo prostovoljec Iskra!

Ako bi bil naš gospod kadet sramežljiv, bi se bil zdaj pogreznil v zemljo, ko je pogledal skozi odprta vrata. Toda on se ni vstrašil, vstavil se je in dejal: „Gospod polkovnik, pokorno javim, da prinašam banjo za sina gopoda narednika Vrabca!“ Več ni vedel povedati (ker je bilo to zadosti in tudi ni bilo mogoče). Odzadaj so ga bile prijele krepke roke in ga odvedle ali bolje odnesle v samotno sobo, kjer se je oddahnil in hkratu izvedel, da je zaprt.

„O ti nesrečna banja, kaj si mi naredila!“ Od daleč je slišal zamolklo povelja polkovnika. Zgubljen je. Izginile so v sinjo daljavo častniške zvezde . . .

kateri se je dodalo na vsakih 10 l vode malo solne kisline. Da okvir okoli okna ne segnije, namazati ga je vsako drugo ali tretje leto s karbolinejem. Če napravljamo nova okna v hlevu, dati jih moramo na stran ali pa zadaj, kajti svetloba ne sme vdarjati živini naravnost v oči. Navadno se delajo okoli 60 do 70 cm visoka in 90 do 100 cm široka okna.

Kako je ravnati s svinjskim gnojem? Pri nas puščamo svinjski gnoj pri svinjaki v rahlih kupih, da se tam suši in kvari. Na ta način ne moremo dobiti dobrega gnoja. Svinjski gnoj spravljajmo na gnojišče, kjer naj se pomeša z drugim gnojem in naj se dobro stlači. Le tako dobimo res dober gnoj.

Sadno drevje spomladi. Prvo, kar imamo spomladi storiti, je, da otrebimo drevo mrčesa, lišajev, pajčevine in druge nesnage. Paziti je posebno na hrošče rilčkarje, ki ležejo jajca v brstje, ki se ravno razvija in katero potem ličinke popolnoma pokončajo. V prihodnjih tednih dobiti jih bo po drevju vse polno. Pod drevesa razprostremo rjuhe, stolčemo vejo za vejo in potem mrčes sežgemo. Poleg tega imamo tudi razne vrste gosenic, katerih je treba drevo kolikor mogoče čisto iztrebiti. Mladim drevescem je treba spomladi zalivati. Zalivati je treba takole: Ne prevečkrat, vsakih 14 dni in tedaj zelo močno. Dobro pa je, če tudi zvečer in zjutraj nekoliko poškopimo drevesca, a ne preveč.

Zakonite določbe o zasebni skupni imovini.

(Dopis.)

Zakoniti paragrafi vise v državni, deželni in občinski upravi, podobno kljukam ob hišni steni. Kako čedno bi bilo, če bi na vsaki teh kljukic visela nji določena stvar, upravitelj pa skrbel, da bi bilo to orodje čedno in k svojemu namenu vselej prav rabljeno. Toda pri nas tega ni; zato pa se vidi, tako kakor pri mnogih hišnih oskrbnikih, da visi kljuka prazna, določen ji predmet pa leži na tleh ali pa daleč kam na tujo kljuko obešen.

Resnico tega smo delno pokazali in dokazali v 11. številu „Notranjca“, govoreč o lovskem zakonu, na katerega paragrafu prvem bi imela biti pravica do lova pribita lastniku zemljišča, pa visi že 40 letno dobo tujemu graščaku ali c. kr. vladi v korist.

Danes pa nam bodi dovoljeno, spregovoriti o zakoniti določbi pri gospodarstvu skupne imovine opravičenih in pri imovini, spadajoči celi vasi. Navodilo k temu nam dajeta skušnja in skrajna potreba: skušnja, ker vidimo, da se z malo izjemo to dvojno gospodarstvo tlači ali vsaj poskuša stlačiti takorekoč v en koš, potreba pa je, da se postopa pravično in da se dá vsakemu svoje. Naj torej zakonito razliko med temi gospodarstvi pojasnijo sledeča poljudna vprašanja in odgovori:

Kaj je vaško premoženje, kaj premoženje zasebnih opravičencev? Vaško premoženje ali imovina je ona

Deset minut pozneje je došel pravi general.

Naš polk se je odlikoval. Vse je šlo dobro — niti najmanjše pičice na nepravem kraju ni zapazil general. Zadovoljen se je poslovil. Zato je polkovnik mehkega srca odločil sledeče mile kazni: Iskra 14 dni zavora v vojašnici — Vrabec pa 8 dni. To je bila kazen za zlodejstvo.

Iskra se je v zaporu še včasih glasno zasmel, ker se je spomnil spoštljivega sprejema. Vrabca pa je tolažila misel na sina, kateri je po njegovem mnenju že tako glasno vpil kakor kak star narednik.

Nekaj cerkvene zgodovine.

(Dalje.)

L. 1455 je beneška vlada ponudila celo 10.000 dukatov za tak brezšiven plašč. Zanimiva je zgodba apostola Jakoba ml. po smrti. On je bil l. 62 po Kr. r. v Jeruzalemu kamnan in je tamkaj umrl. Za časa Karola Velikega prenesli so se njegovi ostanki v San Jago de Kompostela na Španskem in te ostanke privezovali so, če je nastala kaka nova vojna z Arabci, konju-belcu na hrbet, v zagotovilo gotovo zmage.

Nadalje je moral apostol Janez svoj prst, s katerim je na Kristusa pokazal, rekši: „To je jagnje božje, ki grehe sveta odjemlje“, v blagor vernemu človeštvu zapustiti, kakor tudi svojo glavo, od katere

se nahaja po jeden eksemplar v Rimu in drugi v Amiensu na Francoskem. Čuden svetnik to z dvema glavama! Glavo sv. Andreja, ki je baje v mestu Patres na križu, po njem imenovanim, smrt storil, je ena izmed najslavnejših relikvij bazilike sv. Petra v Rimu. Veliko „čudežev“, a še več čudnih rečij dogajalo se je z ostanki svetnikov. Sv. Dioniziju se je pripetilo, da se celo njegovo truplo nahaja v St. Deniju pri Parizu, razven tega pa najdemo njegovo glavo tudi v Bambergu in v Pragi in njegovo roko v Monakovem na Bavarskem. Od sv. Kunigunde, znane zaradi „angeljskega“ zakona s cesarjem Henrikom II. nahaja se še zanimivo spodnje krilo, pod katero je treba le glavo vtakniti in brž te neha boleti. Proti plačilu se to seveda tudi brez glavobola lahko zgodi. Kdor pa hoče še več o relikvijah izvedeti, ta pojdi na „božjo pot“ sem ali tja po naši slovenski domovini, in našel bo takih svetih ostankov dovolj. A ni mu še tega treba storiti, saj ima vsaka domača cerkev in kapelica kakšen kos svetnika ali svetnice. Nikjer pa teh zapuščin ni v taki obilji, nego na Italijanskem, kjer je n. pr. v raznih cerkvah, samostanih in kapelicah shranjenih 63 prstov sv. Hijeronima, 1600 kostij sv. Pankracija, 13 rok sv. Štefana. Od sv. Ignacija, antijohijskega škofa tri cela trupla, razven te trojice pa še sedem nog in 17 rok, dasi so ga baje v Rimu levi razstrgali in najbrže tudi, ako že ne celega, vsaj deloma pohrustali.

nepremična ali premična celota, katere lastnik je cela vas, (trg, mesto), premoženje opravičenih pa je ona skupna imovina, ki spada le nekaterim.

Kako se ima gospodariti z vaškim, kako s premoženjem opravičenih? Pri oskrbi vaškega denarja se ima gospodarsko ravnati po določilih občinskega zakona; pri premoženju opravičenih pa po določbah občnega državlanskega zakona.

Kake določbe imata ta zakona glede gospodarskih načelnikov! Za vaško premoženje določa občinski zakon, da se imajo po volilnem redu v navzočnosti občinskega predstojnika postaviti za triletno dobo trije, davek plačujoči vaščani; občni državni zakon pa navaja, da si smejo opravičenci skupne imovine, z nadpolovično večino glasov, za nedoločen čas, po navadnem pooblastilu brez upliva kake oblasti, postaviti gospodarja.

Kako se štejejo glasovi? Pri občinskem zakonu velja vsakega volilca glas enako; pri občnem državnem zakonu pa se štejejo glasovi po velikosti deleža; torej po vsem različno.

Kako imajo gospodariti oni, po županu izvoljeni, kako od opravičencev pooblasteni gospodarji? Po občinskem zakonu izvoljeni gospodarji se imajo pri v gospodarstvo jim izročeni imovini ravnati po določilih občinskega zakona in po tem, kar narekava deželni odbor; gospodar skupne imovine opravičenih pa ima poleg zakonitih določb uvaževati le to, kar mu narekava večina posestnih glasov.

Kdaj in komu se imajo izkazati letni računi? Vaški skrbniki si po svojem načelniku letni račun sami pregledajo in potrdijo; skrbnik opravičencev pa mora račun v pisni obliki vsako leto vsem sodelavnikom predložiti.

Komu so ti gospodarji v svoji službi za prestopke odgovorni? Kdo razsoja navskrižje? Skrbniki vaškega premoženja so v slučaju prestopka odgovorni svojim volilcem; razsodbo izreče deželni odbor; gospodar premoženja opravičenih se za prestopke odgovarja opravičenim, navskrižja razsoja c. kr. sodišče.

Kaj se sme storiti z letnim preostankom? Opravičenci si smejo, če je večina za to, ostali znesek vsaki čas razdeliti; ostanek pri vaškem premoženju se pa sme razdeliti le tedaj, če privoli v to deželni odbor. Tako mora tudi, če se hoče kaj odprodati, zadolžiti ali zastaviti, vaško gospodarstvo vselej za dovoljenje pri deželnem odboru prositi; opravičenci pa imajo v vsakem podobnem slučaju, enako posameznim posestnikom, prosto roko.

Se li nahaja na Notranjskem obilno te vrste premoženjske imovine? Mesta in boljši trgi imajo mogoče že nekaj, vasi z zasebnim premoženjem so pa enako belim vranam zelo redke. Skupne imovine opravičenih se pa nahaja še povsod veliko.

Je li prav voliti „gospodarske odbore“ tam, kjer nima vas premoženja? Kjer premoženja ni, je umevno, da ni treba gospodarja.

Se pri nas na Notranjskem tu opisane določbe kje uvažujejo? Da bi se kje pravilno uvaževale, nam še ni znano; zato prosim blagohotnih sporočil o tem gibanju! Zd.

Po svetu.

Novodobni sleparji in stražniki delujejo z najnovejšimi iznajdbami sedanjega časa. Ponarejalci se poslužujejo kemije, policija fotografije. Vlomilci kovinskih blagajn delajo z acetilenom in kisikom, a policija preišče z Rentgenovimi žarki želodec in drob, da se prepriča, ali tat ni morebiti požrl dragega kamena. Nevidni sledovi prstov na papirju postanejo razločni s kemičnimi sredstvi, po teh sledovih spozna policija tatu bolj gotovo kot po sledovih nog. Morilec si umije kri z rok in z oblek, toda proti kemičnim in fotografskim metodam ne pomaga umivanje.

V 15 dneh iz Nev Jorka v Trst je prišel parnik Marta Vašington. Parnik je imel 6000 ton blaga in 1500 potnikov. 16 morskih milj je prebrodil v 1 uri. Prehitel je za 24 ur tri druge parnike, ki so istodobno z njim zapustili Nev Jork.

Vrigtovi zmaji za Ogrsko. V Budapešti so ustanovili društvo za zrakoplovce, ki je naročilo pri tvrdki Voazen v Parizu 2 Vrigtova zmaja za 40.000 K. Razven tega sta naročila še dva grofa in profesorji znanstvene akademije tri zrakoplove. Za vseh pet zmajev bo treba sezidati poseben dom, ki bo veljal 60.000 K.

Rešilno društvo za pijance so ustanovili na Holandskem. Imenuje se liga proti pijanosti. Tej ligi je namen, spraviti pijance domu. Tarif: Kdor spravi 1 pijanca domov, 75 h, če ga spravi s prijaznim nagovarjanjem 1 K, na nosilnici K 1.50, v vozičku K 1.75, na rokah K 1.90, na vozu, vpreženim s psi K 2.25, na vozu, vpreženim z oslom 2.50 h.

Holandska kraljica Vilhelmina dobi v kratkem otroka. Ker se je že večkrat upanje izjalovilo, je tudi zdaj Holandska v skrbeh. Za mater in otroka pripravljajo društva in posamezniki darove in sicer v tako ogromnem številu, da je kraljičin tajnik že nad 100 pisem razposlal s prošnjo, naj se daruje rajši ubožnim ženam.

Verska blaznost. Kmet Surgota na Ogrskem si je domišljeval, da sta on in njegova soproga od hudiča obsedena. Da bi sebe in ženo rešil, je zabodel najprej ženo, potem še sebe v trebuh. Oba so smrtno ranjena pripeljali v bolnišnico.

Rodbina petih mater. V hišici na Francoskem v Vandeji živi hčerka, stara 1 leto, nje mati, stara 18 let, nje stara mati, stara 36 let, prastara mati 55 let, od te mati, stara 73 let in od te mati v starosti 90 let.

Podedovanje zločinskega nagnenja. Od zanemarjenih starišev ni pričakovati dobrih otrok, o tem nas poučujeta sledeča zgleda: Leta 1740. se je na Angleškem porodila Ana Tuhe. V zgodnji mladosti je

izgubila svoje starše in je nravno popolnoma propala, ker je odrasla brez vzgoje. Vsi njeni potomci, 834 jih je bilo, so postali npravne propalice. Angleška je izdala doslej za to rodbino pet milijonov. V Švici se je primeril podoben slučaj. Leta 1700 se je narodil tu Pavel Zera. Njegovi potomci povzročajo občini, kamor pripadajo, skoro nepremagljive stroške.

Koliko goveje živine je na zemlji? Neki časnikar je izračunal, da se največ goveje živine na zemlji nahaja v Severni Ameriki, in sicer 66·86 milijonov, v Argentini 21, na Nizozemskem 1·7, na Ruskem 42·2, v vzhodni Indiji 52, v Nemčiji 19·3, na Francoskem 14·3, v Avstriji 16, v Avstraliji 8·34, v Italiji 5, na Rumunskem 2·59, v Bulgariji 1·8, v Švici 1·4, v Kaplandu 1·9, na Angleškem 11·7, v Belgiji pa en milijon glav.

Raziskovanje Mrtvega morja. V Palestino je šla družba 20 učenjakov-prirodosancev, zbranih iz Francije, Belgije, Nemčije, Anglije in Amerike, da raziskujejo Mrtvo morje. Najeli so edini parnik, ki vozi po Mrtvem morju in so se v njem stalno naselili. Družba namerava že dosedaj znane lastnosti morja temeljito preiskati. Znano je namreč, da so se na mestu, kjer je danes morje, katero je 75 km široko, nahajala mesta. Morje je nastalo na ta način, da je glavni dotok, reka Jordan, premenil strugo in napolnil globoko kotlino do vrha. Morje leži 435 m pod gladino Sredozemskega morja, voda ima 26·25% soli, dočim ima navadna morska voda le 4% soli. Zato je tudi specifična teža te vode petkrat večja kakor navadne morske vode. V morju ne živi nobena riba, sploh nobena vodna žival, in ne raste nobena rastlina. Tla so iz asfalta in soli. Verjetno je, da mora biti ta voda v izredni meri zdravilna, namerava se zato na podlagi raziskovanj omenjene družbe napraviti ob morju več zdravilnih kopališč.

Redek slučaj pri današnjih poslih. Pretekli teden je umrla v Vuzenici dekla Katarina Brod v 74. letu svoje starosti. Služila je celih 62 let pri eni in isti hiši ter preslužila tri generacije. Za svojo dolgoletno službo je dobila že dve nagradi in tudi letos ji je bila odločena nagrada v znesku 50 K. Tekom let si je prihranila 2000 K, katere je zapustila deloma tudi v dobrodelne namene. Za občinske ubožce je odločila 200 K. — Pokojna Katarina Brod naj bi bila vzgled našim poslom, ki le preradi menjavajo svoja mesta. Vedno si iščejo boljših mest tako dolgo, da pride starost ter jih najde nepreskrbljene. Nazadnje jih pa mora živeti domovinska občina. Naše občine bi bile mnogo na boljšem, če bi bilo mnogo takih poslov kakor je bila rajnka.

Za kratek čas.

Konkurenca. „Kaj pa je to? Štiri sobne slikarje imamo v trgu, pa vsi so naenkrat oboleli?“ „Lejte, naš zdravnik bo dal slikati svojo novo hišo in vsi bi se radi njemu prikupili“.

Dobra glava. Učitelj pri vpisovanju: „No, videli bomo, ali ima vaš sin dobro glavo.“ Mati: „O, ima jo, ima, veste trikrat je že padel po stopnicah, pa se mu ni nikdar nič poznalo.“

Notranjci! Podpirajte svoj list z oglasi! Naši oglasi so vspešni.

Loterijske številke.

Trst, 27. marca	27	52	63	14	16
Praga, 24. marca	58	8	10	19	72

Zgubil se je lovski pes

(formač pontir), ki sliši na ime „Flok“.

— Lastnik psa je **J. Kolar v Postojni.** —

F. Kutin v Postojni

priporoča

k bližajoči se stavbeni sezoni svojo zalogo
vedno svežega

Portland - cementa

po dnevni ceni.

Za voznike je velik hlev brezplačno na razpolago.

Svoji k svojim!

Priporoča se slovenska trgovina

Janko Česnik

Ljubljana, Lingarjeve ulice

Zaloga svilnatega blaga za bluže in obleke.

Zaloga modnega blaga za ženske bluže in obleke.

Zaloga modnega blaga za moške obleke in površnike.

Zaloga perilnega blaga, platno, šifon, inlet, domestik v vseh širjavah.

Zaloga raznovrstnih preprog linoleum, volnenih tapestu, jute i. dr.

Zaloga zaves, čipkaste bele, krem in barvaste.

Zaloga garnitur, volnenih in doma izdelanih odej i. t. d.

Cene nizke! — Poštena postrežba!

Vsem prijateljem in znancem kakor tudi vsem
p. t. Notranjcem vljudno naznanjam, da imam sedaj
trgovino in gostilno v Dobrempolju
pri kolodvoru.

Priporočam se z vsem spoštovanjem

Miloš Kavčič.

Zastopnik

valjčnega mlina **Vinka Majdiča** iz Kranja
Slavoj Jenko ima zaloge za odjem na debelo
v Trnovem in Podgradu.

==== **Trgovci: „Svoji k svojim.“** =====

Posestvo

obstoječe iz **hiše, potrebnih kmetijskih pro-**
storov, njiv, travnikov in gozda meri čez
 $\frac{1}{4}$ zemlje se proda. Pogoje in podrobnosti se izve pri
lastniku

Jakobu Dolencu

Rakulik 15, pošta in želez. postaja Prestranek.

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

kašelj

hripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu
naj kupi zdravniško priporočene

Kaiserjeve prsne karamele

s 3 smrekami.

--- 5500 notarsko priznanih izpričeval. ---

Zavitek 20 in 40 h.

Škatlja 80 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: **J. Hus**, Vipava; **F. Bakarčič**,
Postojna; **A. Bohinc** in **U. Trnkóczy**, Ljubljana; **K. Andigajne**,
Novomesto; **D. Pirc**, Idrija.

Ali ste že plačali naroč-
nino za leto 1909?
Ne pozabite je odposlati.

FRANC KRAIGHER

krojaški mojster v Ljubljani
Kongresni trg 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno!

==== Postrežba točna. =====

Trpežni folc

navadno strešno opeko „**Kavljar**“ in
zidno opeko izdeljuje ter ima v zalogi

Karol Jelovšek

e. in kr. dvorni založnik opek na Vrhniki.

Rodoljubi, podpirajmo le do-
mače trgovce in obrtnike!

Na prodaj je kočija

za dva ali tudi le enega konja, moderna, malo rabljena.

Cena po dogovoru. — Natančneje se poizve pri

Emil pl. Garzarolli v Postojni.

Prodám 61 oralov
svojega posestva

med temi 40 oralov lepe hoste
in 10 oralov travnikov.

Posestvo leži med Št. Jurjem in Celjem na Štajerskem.
Od trga Št. Jurij je oddaljeno $\frac{3}{4}$ ure in v lepi legi.
Cena je nizka po dogovoru. Prodám ga, ker sem po-
dedoval drugo v obližju Celja.

Kdor bi želel kupiti posestvo, naj si ga pride ogledat
do 15. aprila. Ako bi se pa nihče ne oglašil, se bo
posestvo razkosalo in prodalo. Kupci naj se zglasijo
pri Adam Kinclu, trg Št. Jurij ob juž. žel.

BLAŽ ČATER, posestnik

občina Št. Jurij ob juž. žel., Spodnje Štajersko.

Notarska pisarna
v Postojni

se nahaja od 6. aprila dalje

v hiši pl. Garzarolli-Salmič

v prejšnji odvetniški pisarni.

Nova slovenska trgovina!

Lenasi & Gerkmann, Ljubljana.

Priporočila za pomlad in poletje: Najnovejše kamgarne in druga sukna za moške obleke. — Novosti raznega volnenega blaga za ženske obleke in bluže. Najrazličnejših vrst batisti, sateni, kambriki. — Velika zaloga perilnega blaga, šifona, gradelna, blaga za rjuhe in platna vseh vrst. — Fine garniture, odeje, preproge in zavese. — Solidne cene in točna postrežba!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %

V kmečki posojilnici je naloženo že nad 15 milijonov kron.

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.

Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
— dopoludne. —

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po 4 3/4 % od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5 1/2 % in amortizaciji najmanj 1/2 %, na osobni kredit po 6 %.

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.